

27.49x34.92	1/2	24	עמוד	כותרת	13/03/2023	85328218-7
טון - מוסדות חינוך ארגון יד לאישה - טיוע למסורבות ג - 29100						

24 שעות

מכתבים לילדים מהשנים

מאות נשים מצטרפות מדי שנה למעגל הנשים העגונות, שכן זוגן מסרב לתת להן גט ובכך ממשיך לשלוט באלימות בחייהן. ברקע נמצאים גם הילדים שמוצאים את עצמם בסיטואציה בלתי אפשרית. במסגרת פרויקט של ארגון "יד לאישה" כותבים העגונות וילדיהן מכתבים לבעלים הסרבנים וגם לדיינים בבית הדין, שבהם הם מגוללים את מסכת הסבל ותובעים את חייהם בחזרה

איריס ליפשיץ קליגר

נשים עגונות וילדיהן כתבו מכתבים לבעלים הסרבנים וגם לדיינים בבית הדין. בייאושן, כתבו העגונות גם מכתב לקב"ה, מתחננות שיגאל אותן ואת ילדיהן מהייסורים שהם עוברים שנים רבות ללא סוף נראה באופק. גם מכתבה של ש' לבעלה נכתב במסגרת הפרויקט הזה.

מדי שנה בחודש מארס, בתענית אסתר, מצוין יום העגונה, כדי להעלות לשיח הציבורי את מצוקתן של העגונות ומסורבות הגט. ניסיון להבין את היקפה של התופעה מגלה את אחת מנקודות המחלוקת המרכזיות בין הארגונים המסייעים לאותן נשים לבין הנהלת בתי הדין הרבניים.

"על פי הגדרת בתי הדין, מסורבת גט נחשבת רק מי שניתן בעניינה פסק דין לחיוב גט והגט לא סורה. מדובר בעשרות בודדות של מקרים והמספרים האלו לא מתכתבים עם המציאות", מסבירה פנינה עומר.

"בפועל, ההגדרה של בתי הדין מותירה נשים רבות מחוץ לסטטיסטיקה. יש מאות נשים שביעליהן מסרבים להעניק להן גט ושוללים את חירותן, לעיתים לאורך שנים, אבל ההרכבים הדנים בעניינן טרם נתנו פסק דין לחיוב גט והן נותרות שקופות בעיני המערכת". לטענת הארגונים, היקפה של התופעה עומד על מאות מקרים בשנה.

ר' (20), שאימו הייתה מסורבת גט ועגונה במשך למעלה מעשור, לאחר שבעלה ברח, כתב גם הוא מכתב לאביו. "במשך למעלה משמונה שנים מתוך התקופה מקום הימצאו של אבא לא ידוע

סברו שמדובר בתנאי סביר במקום לומר בקול חד וברור שגט אינו יכול או צריך להיות מותנה בדבר - לא בענייני ממון או רכוש, לא במשמורת, ככלום". לאחר שנתיים של דיונים בתיקה של ש', ניתן לבסוף פסק חיוב גט בשנת 2020. כאשר הבעל נותר מבוזר בסרבנותו, הוא נשלח למאסר למשך קרוב לשלוש שנים. "נוצר מצב אבסורדי של אסיר שיושב בבית הכלא ומסוגל לשחרר את עצמו אם רק ייתן גט, אבל בוחר לא לעשות זאת", אומרת עו"ד אורדברג. בקיץ האחרון יצא הבעל לחופשה מהכלא כדי שיוכל לפגוש את הילדים ולבלות איתם קצת זמן. החופשה, שהייתה אמורה להיות לסוף שבוע אחד בלבד, הלכה והתארכה וחזרתו למאסר נדחתה בשל רחיית הדיונים בתיק פעם אחר פעם.

"בשלב זה הוחלף הרכב הדיינים בתיק, ומאז הדיונים מתקיימים בעצלתיים", מספרת עו"ד אורדברג. "הדיינים מנסים ללא הועיל לדבר אל ליבו, תוך כדי שהוא מסתובב חופשי וממשיך לעמוד בסירובו. בינתיים השנים עוברות, והיא כבר בת 40, לאחר שהתחילה את התהליך בשנות ה-30 המוקדמות שלה, ושעון החול הולך ואוויל. הוא פשוט עצר את חייה, מבלי שהיא תוכל להקים משפחה חדשה ולהביא עוד ילדים לעולם כמו שכל כך רצתה".

שקופות בעיני המערכת

במסגרת פרויקט "מכתב אל החופש", שמוביל ארגון "יד לאישה" מבית רשת אור תורה סטון,

המהלומות התחלפו בידו הארוכה של הבעל, אשר מסרב להעניק לה גט ולשחרר אותה לחופשי להמשיך בחייה.

"בסופו של יום, סרבנות הגט היא אלימות לכל דבר ועניין", מדגישה פנינה עומר, מנכ"לית ארגון "יד לאישה" מבית רשת אור תורה סטון, המייצג את ש' במלחמתה על הגט. "אין זה מקרה שבנדריקה בעברם של רבים מסרבני הגט נמצא שעוד במהלך הנישואים היו גילויי אלימות על סוגיה השונים - פיזית, רגשית, כלכלית וכו'. לאחר הפרידה האלימות משנה את פניה ומקבי לת ביטוי חדש, כאשר הגט הופך לכלי מלחמה, בניסיון נואש אחרון לשמר את השליטה בחייה של האישה".

ש' ניסתה כאמור להשיג את הגט במשך מספר שנים באמצעות בית הדין בארה"ב, ללא הועיל. בשלב כלשהו הבעל הגיע ארצה, והוצא כנגדו צו עיכוב יציאה מהארץ. מאז הוא כאן, מסרב להעניק לה גט, ומעלה דרישות תמורתן. בכל פעם שהיא מתגמשת כדי להתקרב אל סוף הסאגה, הוא מעלה דרישה חדשה. הדיינים, מצידם, במקום לעצור את הסחטנות, לא אחת פועלים באופן שמעורר אותה.

"לחצו עליה לעזוב את הדירה השכורה של שניהם בארה"ב, למרות שבית המשפט פסק שהיא זכאית להישאר שם, ולמרות שמשמעות הדבר היא ניתוקם שלה ושל הילדים מהקהילה ומהסביבה המשמשים להם עוגן", מציינת עו"ד תמר אורדברג שמייצגת את ש'. "באופן אבסורדי, כשהיא סירבה להיכנע לסחטנות, הדיינים מצידם

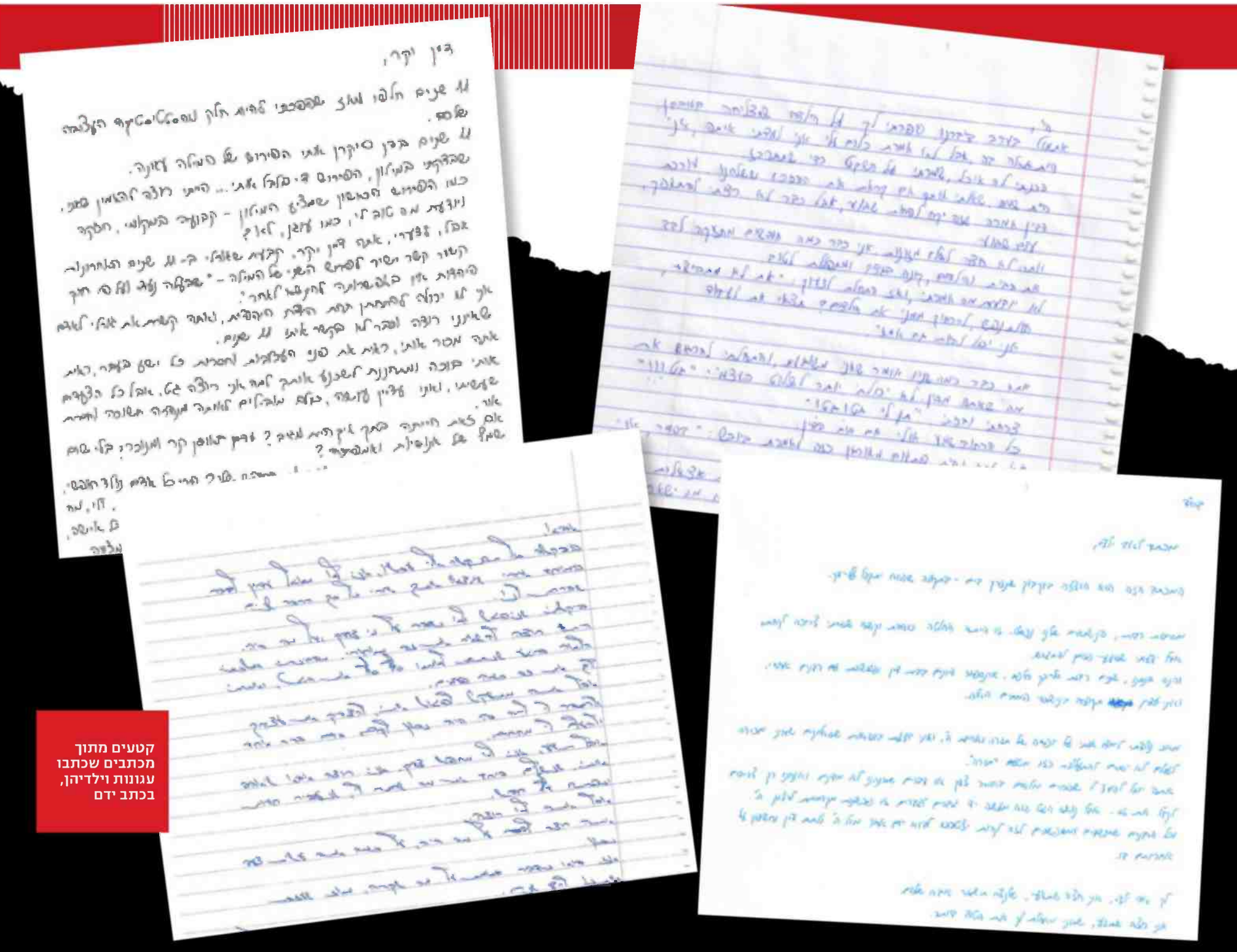
"לאביו וילדי, המכתב הזה הוא הודעה בבקבוק שנורק בים - בתקווה שהוא יתקבל על ידך.

מסיבות רבות הנישואים שלנו נכשלו. והנה אנחנו, שנים רבות כל כך הלפ, אין-ספור דיונים בבית דין ופגישות עם רבנים אחרים, ואני עדיין תקועה בנישואי המתים האלה. אתה יכול להגיד לי שהחיים מלאים בחוסר צדק או דברים שאנחנו לא מבינים ואנחנו רק צריכים לקבל את זה. אבל נושא הגט הזה הוא מעשה ידי גברים לגברים. זו פרשנות מקוממת לרצון ה', וכל הרבנים שיושבים ומאפשרים לזה לקרות יצטרכו לבוא יום אחד מול ה' ולתת דין וחשבון על אחריותם בו.

אני רוצה שתדע שאתה אמנם הושב שאתה הכנסת אותי לשבוי, אבל זה אתה עצמך שבאת מת נפלת שבוי. המפתח לחופש נמצא אצלך ביד, אתה צריך רק להשתמש בו כי גם אתה וגם אני ראויים לחופש".

את המכתב הזה כתבה ש' לבעלה, שמסרב לתת לה גט כבר יותר משמונה שנים. כשבעלה של ש' הובל באויקים למאסר, היא קיוותה בכל ליבה שהנה, סוף-סוף, הוא יתרוצה ויעניק לה את הגט. אבל בכל יום שעבר והגט מיאן להגיע, הלך והתמסס לו החלום על החופש. הם נישאו בשנת 2008 בארה"ב, ונולדו להם שני ילדים. במהלך שבע שנות נישואיהם, אלימות הייתה כל הזמן ברקע ואף הוצא כנגד הבעל צו הרחקה. לבסוף, לפני שמונה שנים, ש' לא יכלה עוד ועזבה, רק כדי לגלות שבכך לא תמה מסכת האלימות.

27.69x35.17	2/2	25	עמוד	כותרת	ידיעות אחרונות - כותרת	13/03/2023	85328241-3
טון - מוסדות חינוך ורגון יד לאישה - טיוע למטורבות ג - 29100							

קטעים מתוך מכתבים שכתבו עגונות וילדיהן, בכתב ידם

הייתי נותנת הכל כדי לצאת לבית קפה. להתלבש יפה, לשבת מול גבר ולהזמין, כאילו יש לי את הבחירה, לעשות היום, לערב אחד, משהו נורמלי בשביל עצמי!"

במכתב נוסף במסגרת הפרויקט פונה א' מסור רבת הגט לדיין שרון בתיק שלה יותר מדי שנים בועקה באלו המילים:

"דיין יקר, 11 שנים חלפו מאז שהפכתי להיות חלק מהסטטיסטיקה העצובה שלכם. 11 שנים שבהן סיקרן אותי הפירוש של המילה עגונה. כשבדקתי במילון, הפירוש די בילבל אותי... הייתי רוצה להאמין שאני, כמו הפירוש הראשון שזו שמציע המילון - קבועה במקומי, הזקה ויודעת מה טוב לי, כמו עוגה, לא? אבל לצערי, אתה, דיין יקר, קבעת שגורלי ב-11 השנים האחרונות קשור קשר ישיר לפירוש השני של המילה - 'שבועלה נעדר ועל פי חוקי היהדות אין באפשרותה להינשא לאחר'. אני לא יכולה להתחנן תחת הדת היהודית, ואתה קשרת את גורלי לאדם שאינני רוצה וכבר לא בקשר איתו 11 שנים. מי נתן לך את הזכות לקחת ממני את החופש שלי? רק מעצם היותי אישה לקחת את הזכות, הכי בסיסית ממני. לקחת לי את כל החלומות, כמו כל אישה, למצוא את החצי השני שלי ולהקים משפחה. חשבתי שזאת המצווה הכי חשובה ביהדות, אבל נראה שטעיתי".

א' מאזור המרכז, מסורבת גט שלוש שנים, כתבה לבעלה את המילים הבאות:

"היי, אתמול בערב דיברנו. סיפרתי לך על הילדה שהצליחה במבחן. היית גאה בה, אבל לא אמרת כלום עליי. אני למדתי איתה, אני הכנתי לה אוכל, שמרתי על השקט כדי שתתרכו. היית שמח. שאלתי אותך אם קראת את ההסכם ששלחנו. עורבת הדיון אמרה שזה ייקח לפחות שבוע, אבל כבר לא רציתי להתאפק, עוד שבוע. אתה לא רוצה לשלם מזונות. אני כבר כמה חודשים מחזיקה לך את הבית והילדים, קונה בגדים ומתפללת לטוב. לא יודעת מה אמרת, ואז התחלת לצעוק: 'את לא מתביישת, הולת נפש, להרחיק ממני את הילדים? תצאי את לעבור, אני יכול להיות גם אמא'. אתה כבר כמה שנים אומר שאני משוגעת, והתחלתי להרגיש את מה שאתה מבין. לא יכולתי יותר לשלוט בעצמי: 'נטו!!!' צרחתני ובכיתני. 'תן לי גט! גט!'. כל הרחוב שמע, אולי גם בית הדין. אבל אתה נהיית פתאום מאורגן כזה ואמרת ביושב: 'בסדר, אני אתן לך גט. מה את צועקת'. אסור לי לצעוק כבר כמה שנים, הרי 'תבוא עובדת סוציאלית ותיקה לך את הילדים' אתה אומר, ואני שותקת, בלי הילדים מה יישאר?"

אתה צריך להגיד תודה על זה שאני בכלל רוצה בקשר איתך אחרי כל מה שעברת. האחים שלי חוו גם הם בשנים האלה דבר רים, וכל אחד סוחב איתו מטען כבד שצריך לרפא".

למגר את החרפה

"עלינו לגלות אפס סובלנות לסרבני הגט ובעלים המעגנים את נשותיהם, ועל הדיינים היושבים בדיון לעשות את כל שעולה בידם כדי סגרת ההלכה, על מנת לסייע לאותן נשים לקבל את חירותן", אומר נשיא וראש רשת מוסדות אור תורה טוון הרב ר"ר כתיאל ברנרד ומר" סייף: "בעבר ראינו כיצד גדולי דור, דוגמת הרב עובדיה יוסף וצ"ל, מגלים רוחב כתיפיים הלכתי והופכים כל אבן על מנת למצוא פתרון ומזור לנשים הכלואות בידי בעליהן, מתוך ההכנה שזוהי חובתם מתוקף מעמדם. אין אלא לקוות שנראה יותר ויותר דיינים אשר ינהגו ויפסקו ברוח זאת, שכן זוהי חובתנו כחברה למגר חרפה זו מתוכנו".

במשך 25 שנות פעילותו שיחרר צוות "יד לאישה" למעלה מאלף נשים. "על כל 60 נשים שאנחנו משחררות מדי שנה נוספות לנו 60 לקו" חות חרשות, הנלחמות על חירותן", אומרת פנינה עומה. מבין המקרים הרבים, נראה כי הקשים ביותר הם אלה שבהם עקבותיהם של הבעלים נעלמו תוך כדי שהם מותירים את נשותיהם מול שוקת שבורה, ללא כל תקווה.

לאחר שברח מדיון בבית הדין ונעלמו עקבותיו, תוך כדי שהוא מותיר את אמא שלי עגונה ונוטש את כל ילדיי", מספר ר'. וכך כתב לאביו מילים שדוקרות את הלב:

"במשך חצי שנה אמא לא סיפרה לנו שב- רחת, היא הייתה בטוחה שזה עניין של ימים... חצי שנה אני נשאר עם המשפט הזה, בסימן שאלה מפחיד. בתור ילד בן 12 וחצי שבוע לפני בר המצווה שלי שאלתי את אמא עם דמעות בעיניים אם תבוא לבר מצווה. היא אמרה שבטח שתבוא, שאני לא אדאג. היא לא האמינה שככה תתעלם. ואני הייתי לך, אבל לא באת! בבית, הת- ביישתי!"

הזמן עבר. גדלתי והבנתי את כל הסיפור, ועדיין הייתי לטלפון ממך: לא חלמתי שתי- עלם לי לבנה הרבה זמן...

בביתי מלא וראיתי את אמא בוכה. אתה בידים שלך הרסת אותנו! הפגיעה ממך תלך איתי כל החיים, בין אם עשית "בצדק" או שלא בצדק. אני רוצה לראות שאתה מתחרט, שאתה רוצה לתקן, שאתה רוצה להיות מעבשיו אבא שמעניק ונותן ושלא מעניין אותו כלום, רק הילדים שלו.

כי זה הרבר היחיד שיישאר איתך בחיים - הילדים שלך שהם יגידו עליך קדיש בגיל 120. ואני לא רואה שאתה רוצה לעשות את זה בדרך הזאת. אתה תקוע ומרוכז רק בעצמך!